

Державний вищий навчальний заклад
“Ужгородський національний університет”
Біологічний факультет

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан біологічного факультету

Ярослава ГАСИНЕЦЬ

«30» червня 2024 року

**ПРОЕКТ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ ІЗ
АСИСТЕНТСЬКОЇ ПРАКТИКИ**

для здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня
докторів філософії спеціальності 091 Біологія та біохімія

Рівень вищої освіти

**Третій (освітньо-
науковий)
09 Біологія**

Галузь знань

Спеціальність

091. Біологія і біохімія

Освітня програма

091 - Біологія

Мова навчання

Українська

Ужгород – 2024

Проект робочої програми асистентської практики для здобувачів Освітньо-кваліфікаційний рівень: доктор філософії аспірантів спеціальності 091 Біологія та біохімія.

Проект робочої програми із «Асистентської практики» для здобувачів вищої освіти галузей знань **09 Біологія**, спеціальності **091 Біологія і біохімія** предметної освітньої програми - **Біологія**.

Розробники: **Фельбаба-Клушина Л.М., Староста В.І., Гасинець Я.С, Куртяк Ф.Ф., Вакерич М.М., Рошко В.Г., Симочко В.В.,**

Проект робочої програми затверджений на засіданні вченої ради біологічного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Протокол № 1 від «24» вересня 2024 року

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	вечірня форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 09 Біологія.	Нормативна	
Модулів – 1	Напрямок підготовки (шифр і назва)		
Змістових модулів – 1	Спеціальність: 091 Біологія і біохімія	Рік підготовки	
Індивідуальне науково-дослідне завдання (назва)		II	II
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
	III		
	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>Доктор філософії</u>	Лекції	
		Практичні, семінарські	
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		30 год	
		Індивідуальні завдання:	
		60 год.	
		Вид контролю:	
		залік	залік

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ АСИСТЕНТСЬКОЇ ПРАКТИКИ

Асистентська практика - це складова частина підготовки фахівців до викладацької діяльності. В межах підготовки за освітньо-науковим рівнем «доктор філософії» аспіранти отримують ґрунтовну підготовку з педагогічної майстерності та методики викладання.

У відповідності з навчальним планом спеціальності «Біології» аспіранти проходять асистентську практику у III семестрі другого року навчання протягом 2

тижнів. Загальний обсяг асистентської практики складає 90 годин (3 кредити). Асистентську практику аспіранти проходять як правило, у ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Головною метою проведення асистентської практики є набуття практичних навичок та досвіду викладацької роботи, необхідних для викладання дисциплін за профілем отриманої спеціальності у вищих навчальних закладах після отримання освітньо-наукового рівня PhD.

Завдання практики полягають у :

* безпосередньому ознайомленні аспірантів-практикантів з формами та методами викладання дисциплін, що використовуються на кафедрі, а також їхньому практичному оволодінню;

* вихованні у аспірантів творчого підходу до навчально-методичної роботи, наукової праці, формуванню потреби у самовдосконаленні, підвищенні своєї кваліфікації;

* здобутті аспірантами професійних якостей майбутнього викладача – вміння готувати лекційний матеріал з використанням останніх досягнень в даній царині науки, чітко, доступно, логічно та послідовно викладати цей матеріал студентам, керувати аудиторією тощо;

* формуванні вміння критично оцінювати лекції та практичні заняття своїх колег та робити на їх основі висновки щодо організації власної викладацької роботи.

Здобувач повинен знати:

- особливості організації роботи факультету та кафедри (плани роботи, документацію, тематику науково-методичних семінарів, матеріальну базу тощо);
- зміст навчальних програм, календарно-тематичних планів окремих фахових дисциплін, напрямків науково-дослідницької роботи кафедри;
- особливості підручничкової бази, стан забезпечення студентів навчально-методичною літературою;
- стан обладнання та оформлення навчальних кабінетів, лабораторій, аудиторій;
- особливості організації і проведення засідань кафедр, науково-методичних семінарів;
- особливості методики проведення лекційних, лабораторних, практичних занять.

Здобувач повинен уміти:

- визначити та реалізувати дидактичну, виховну й розвиваючу мету заняття;
- планувати й на високому рівні проводити лекційні, лабораторні та практичні заняття;
- обґрунтовано вибирати й використовувати сучасні засоби навчання, комплекс форм і методів навчання;
- організувати конструктивне спілкування аспірантів академічної групи;
- здійснювати аналіз і самоаналіз лекцій, лабораторних та практичних занять. Реалізація мети та завдань забезпечується шляхом чіткої організації асистентської практики.

3. ЗМІСТ АСИСТЕНТСЬКОЇ ПРАКТИКИ

Зміст асистентської практики складає навчально-методична робота, яка і визначає її основну мету. Саме в ході навчально-методичної роботи реалізуються основні завдання практики, що полягають у формуванні у аспірантів навичок викладацької роботи. Навчально-методична робота полягає в наступному:

- * відвідуванні лекцій, семінарських занять та консультацій, що проводять провідні викладачі кафедри з метою вивчення методичного досвіду, оволодіння методикою підготовки до занять і методикою викладання навчального матеріалу;
- * освоєнні засобів організації та контролю самостійної роботи студентів;
- * відвідуванні занять, що проводять аспіранти-практиканти з подальшим обговоренням та письмовим рецензуванням.

Навчально-методична робота студентів має дві складові частини, що доповнюють одна одну: самостійна робота та індивідуальна робота під керівництвом викладача. Виходячи з того, що загальний обсяг асистентської практики складає 90 годин, на самостійну роботу відводиться 30 годин, а на індивідуальну роботу – 60 годин.

Самостійна робота здобувача в більшості випадків передує індивідуальній під керівництвом викладача. Вона полягає у відвідуванні лекцій, семінарських занять, консультацій які проводять провідні викладачі; участь у навчально-методичній роботі. Самостійна робота здобувача при асистентській практиці передбачає опрацювання теоретичних матеріалів для підготовки та проведення занять, роботу в бібліотеці, підготовки текстів лекцій та методичних розробок семінарських занять, що будуть проводитись, відвідування занять викладачів факультету та систематичне спілкування з керівником практики, участь в установчих зібраннях з питань проведення практики. Зокрема, обов'язковим є відвідування лекцій та семінарських занять інших студентів, що проходять асистентську практику та підготовки письмової рецензії на проведені ними заняття.

Індивідуальна робота під керівництвом викладача при асистентській практиці є основною у всьому процесі асистентської практики, оскільки саме в ході активної практики виявляються та закріплюються викладацькі здібності аспірантів. Вона включає в себе: самостійне проведення лекцій та семінарських (практичних) занять; проведення консультацій; участь у методичній роботі базової кафедри і т.п.

До початку індивідуальної роботи аспіранти надають провідному викладачеві тексти лекцій та методичні розробки практичних (лабораторних) занять. Об'єм лекції складає 10-15 сторінок тексту, методичних розробок - 3-5 сторінок. Після узгодження тексту лекцій і методичних розробок з викладачем аспірант допускається до самостійного проведення занять. На залікових заняттях мають бути присутні провідний викладач, викладачі кафедри (за бажанням) та інші аспіранти-практиканти. Після закінчення лекції (практичного або лабораторного заняття) проводиться обговорення, в якому беруть участь всі присутні. В ході обговорення висловлюються зауваження теоретичного (стосовно змісту лекції, заняття) та методичного (якість подачі матеріалу, контроль над

аудиторією, активність студентів, використання технічних засобів навчання і т.п.) плану. Аспіранти-практиканти фіксують свої зауваження письмово у вигляді рецензії, провідний викладач оцінює кожне заняття та надає рецензію з оцінкою.

Об'єм **індивідуальної роботи під керівництвом викладача** складає 60 годин, із них:

- проведення 2 лекцій - 4 години;
- проведення 5 практичних або лабораторних занять - 10 годин;
- проведення консультацій – 2 години;
- участь у методичній роботі кафедри - 44 години.

4. Основні етапи проходження практики

Етап роботи	Види робіт	Керівництво
I етап	Знайомство з кафедрою, навчальною групою. Відвідування занять провідних викладачів кафедри. Знайомство з документацією. Складання індивідуального плану роботи. Планування роботи. Планування й підготовка до занять.	Консультація керівника
II етап	Затвердження плану й тексту лекцій або практичних (лабораторних) занять у керівника практики. Підготовка до занять. Проведення пробних занять. Відвідування занять інших практикантів.	Консультація керівника
III етап	Проведення відкритих лекційних та практичних (лабораторних) занять. Відвідування відкритих занять інших аспірантів-практикантів.	Консультація керівника
IV етап	Оформлення документації. Підготовка та захист звіту. Підведення підсумків практики.	Консультація керівника

5. Критерії оцінювання асистентської практики

Педагогічна практика аспірантів оцінюється за всіма видами діяльності відповідно до розробленої системи балів

<i>Види роботи</i>	<i>Кількість балів (максимальна)</i>
Підготовка та проведення лекцій	30 балів
Конспект лекції	10 балів
Підготовка та проведення практичних (лабораторних) занять	30 балів
Конспект практичного	10 балів

(лабораторного) заняття	
Звіт	15 балів
Оформлення документації	5 балів

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	Для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. Вимоги до звіту

Індивідуальні звіти аспірантів-практикантів є основним звітним документом. На основі усного звіту та письмового індивідуального звіту на засіданні кафедри затверджується загальна оцінка практики. Індивідуальний зміст містить:

- * щоденник, що фіксує всі форми роботи під час практики, з помітками про виконання кожного виду роботи;
- * тексти лекцій, що читав практикант;
- * методичні розробки відповідних практичних або лабораторних занять;
- * індивідуальний звіт з робочим планом проходження практики;
- * рецензії на заняття практикантів, які відвідав аспірант;
- * рецензію керівника практики;
- * рекомендації про вдосконалення практики.

Загальний звіт про проходження асистентської практики подається деканові факультету у 7-денний термін після отримання результатів оцінки практик на засіданнях кафедр.

7. Оцінка результатів практики

Диференційованій оцінці з боку керівника підлягають всі завдання, що виконує аспірант-практикант. Лекції та семінарські заняття оцінюються як за змістом, так і за дотриманням методики викладання. Оцінки заносяться в щоденник практики керівником практики. Кінцева узагальнена оцінка затверджується кафедрою на якій закріплений здобувач. Вона повинна враховувати рівень виконання завдань практики та зміст представлених документів.

Аспіранти, робота яких визначена як незадовільна, зобов'язані за рішенням вченої ради факультету пройти практику другий раз без відриву від занять.

8. Обов'язки керівника асистентської практики

- бере участь у первинному інструктажі аспірантів (перед початком практики) і в підсумковій конференції (при завершенні практики);

- у випадку неявки аспірантів на практику, порушення ними трудової дисципліни, нехтування своїми обов'язками, а також виникненні конфліктних ситуацій повідомляє про це письмово (службовою запискою) завідувача кафедри та деканат;

- планує навчально-виховну роботу аспірантів-практикантів, надає методичну допомогу у підготовці і проведенні занять тощо;

- відвідує заняття аспірантів-практикантів, бере участь у їх обговоренні, оцінює;

- надає практикантам допомогу у розробці конспектів, бере участь в обговоренні проведених занять тощо;

- на засіданнях кафедри доповідає про стан проходження, а також про підсумки практики.

8. Методичне забезпечення

1. Верзилін М.М., Корсунська В.М. Загальна методика викладання біології.-К.: Рад.шк.,1980.-352с.
2. Вітвицька С.С. Практикум з педагогіки вищої школи: Навчальний посібник за модульно рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 396 с.
3. Гільбух О.З, Киричук О.В. Шкільний клас: як пізнати і виховати його душу.- К.: Ін-т психології АПН України, 1996.-207 с.
4. Гура О. І. Педагогіка вищої школи: вступ до спеціальності / Олександр Іванович Гура. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 224 с.
5. Дидактика современной школы: Пособие для учителей / Б.С. Кобзарь, Г.Ф. Кумарина, Ю.А. Кусый и др. Под ред. В.А. Онищука. - К., 1987.-35113.
6. Закон України “Про освіту” // Освіта. - 1991. - 25 червня.
7. Куруц Н.В., Голуб Н.П. і ін. Методика викладання біології. Педагогічна практика. –Ужгород: Патент, 2003.- 268с.
8. Кучеренко М.Є., Вервес Ю.Г., Балан П.Г. та ін. Загальна біологія. - К.: Генеза, 2000.- 464 с. Козій М. К. Психолого-педагогічні умови удосконалення

- педагогічної практики студентів: методичний посібник [для студ. педуніверситетів] / М. К. Козій. – К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2001. – 140 с.
9. Лутай В.С. Філософія сучасної освіти. Навчальний посібник.-К.: Магістр , 1997.-295 с.
 10. Мусієнко М.М., Славний П.С., Балан П.Г. Біологія. - К.: Генеза, 2007.- 288 с.
 11. Мороз І.В. і ін. Методика навчання біології: навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Либідь, 2006. 590 с.
 12. Навчальні програми з: природознавства (5-6 класи); біології для основної школи (7-9 класи); біології для старшої школи (10-11 класи); екології (10-11 класи) та програми факультативів й курсів за вибором з біології і екології.
 13. Основы педагогического мастерства / Под ред. И.Я. Зазюна.-М.: Просвещение, 1989.-302 с.
 14. Правила безпеки під час проведення навчально-виховного процесу в кабінетах (лабораторіях) загальноосвітніх навчальних закладів.-Київ, 1999.-40с.- Опубл. газета «Хімія. Біологія», 1999.- №25-26.
 15. Падалка О.С., Нісімчук А.С. Дидактично-технологічна підготовка магістрів: прикладний аспект. – Луцьк: Видавництво —Волинська обласна друкарня», 2004. – 156 с.
 16. Психологія та педагогіка життєтворчості / За ред. Л.В. Сохань та ін..-К.: Ін-т змісту та методів навчання.
 17. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, наказ Міністерства освіти України від 8 квітня 1993 року № 93 (із змінами, внесеними згідно з наказом Міносвіти № 351 (0351281-94 від 20.12.94) // Інформ. зб. Міністерства освіти України. – 1993. - № 17 – 18. – С. 16-30. Положення про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 19 березня 1999 р. № 309.
 18. Староста В.І. Педагогічна практика з хімії у середніх та вищих навч заклада: навч.-метод. посібник/В.І. Староста, В.М. Сомов, Ж.О. Кормош, О.В. Химинець.-Волин. Нац. ун-т ім. Лесі Українки.-Вид 2-ге доп.-Луцьк: РВВ «Вежа» Волин. Нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2008.-196 с. –Бібліогр.: с. 188-192. Рекомендовано МОН України як навчально-методичний посібник для вищих навчальних закладів-ISBN 978-966-600-365-7.
 19. Соболев В.І. Біологія. - К.: Грамота, 2007.- 296с.
 20. Серебряков В.В., Балан П.Г. Біологія. - К.: Генеза, 2008.- 288 с.
 21. Шабатура М.Н., Матяш Н.Ю., Мотузний В.О. Біологія людини. - К.: Генеза, 2004.- 176 с.
 22. Шульдик Г. О. Педагогічна практика: Навч. посіб. [для студ. пед. вузів] / Г. О. Шульдик, В. І. Шульдик. – К.: Науковий світ, 2000. – 143 с.